

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 1 [i.e. 15]. De Commodato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

in prim. hoc tit. l. Cum precario 12. D. De precario. Commodatum vero datur ad certum & determinatum usum, *Glof. in c. 1. in V. Commodato.* Quod si vero is, qui precarium dedit, moriatur, tunc non finitur precarium, sed transit ad heredem concedentis, *d. c. ult. in verbis, non tamen commodis; l. Quasi sum §. quod Titio D. eod.*

7. Sumitur autem precarium non solum pro contractu, prout illud jam definivimus, sed etiam pro re ipsa, quæ precario datur & accipitur. Ita sumitur à *Glof. in c. fin. in V. precarium hoc tit.* dum dicit precarium esse, quod precibus ad utendum datur, quamdiu pariter is, qui concessit. Ita etiam sumitur, quando dicimus precarium danti esse restituendum, quando cumque ei liberetur.

8. Cum precario affinitatem habet Precaria, quæ tamen ab eo inter cetera distinguitur, quod non possit revocari pro arbitrio concedentis, sitque contractus, quo veluti precarius usus fructus prædii Ecclesiastici alicui conceditur, quinto quoque anno renovandus, *c. 1. hoc tit.* Idque vel ad remunerandam donationem ab eo Ecclesiæ factam, vel in gratiam ministrorum, quæ Ecclesiæ præstiterit, vel spectetur præstiturus.

Et quamvis Hostien. distinguat Precarias in plurali numero à Precaria in singulari, quasi Precariæ sint contractus, quo veluti precarius usus fructus prædii Ecclesiastici conceditur alicui, etiam ultra vitam, quinto quoque anno renovandus, *d. c. 1. can. Precaria x. qu. 1. & can. Longinquitate xii. qu. 2.* Precaria vero sit contractus, quo conceditur alicui usus fructus prædii alicuius Ecclesiastici in tempus vitæ dumtaxat, ad triplum vel duplum fructuum ipsius rei, quam Ecclesiæ dedit, *d. can. Precaria & Glof. ibid.* qui de quinquennio in quinquennium non renovetur. Venus tamen est, non differre, Abbas *in d. c. 1. nu. 3. secundum communem DD. opinionem:* prout hæc duo, Precarias, inquam, & Precariam confundit etiam Cuiacius *lib. 1. De feudis Tit. 5.* Quamquam variis modis, & potissimum tribus, quos recenset Abbas *d. loco.* precaria fieri possit.

9. Dixi autem precariam seu precarias renovandas de quinquennio in quinquennium: quod sit non tam de juris dispositione, quam secundum consuetudinem, ut patet ex *d. 1. Idque ad perpetuam rei memoriam, ne scilicet.*

cum ad hæredes & de persona ad personam precaria transeat (nisi ad vitam alicujus concessa fuerit, quod non constituit diversam speciem ab ea, quæ ultra vitam conceditur, sed modum dumtaxat diversum) facile ejus inducatur oblivio, *arg. d. can. Linguitate xii. qu. 2.* dicatque tandem rem accipiens, vel ejus hæres, eam esse propriam, & non Ecclesiæ. Ideoque sicut non petens investituram à novo domino, cadit jure suo: ita non petens renovationem precariæ, elapso quinquennio; etiam si in diuturnius tempus concessa fuerit, Abbas *in d. c. 1. nu. 5.*

10. Potest verò precaria, revocari, irrationabiliter facta fuerit, & quidem ab ipso concedente. Est enim singulare in alienatione rei Ecclesiasticæ in Ecclesiæ præjudicium, ut possit alienans rem alienatam reperere, & contra factum proprium venire, *cap. Si quis sup. De rebus Ecclesiæ non alienandis.*

Denique licet precaria jure civili videatur incognita, tamen vestigium ejus extare videtur apud Justinianum in *Novella 120. §. si vero aliquis.*

TITULUS. I.

De Commodato.

1. Commodati accoptiones.
2. Definitio ejusdem explicata.
3. Commodatarius tenetur de dolo, de culpa, lata, levi, & levissima.
4. Altitudo commodati directa & contraria.

1. **Q**uemadmodum jus percipiendorum fructuum ex prædio Ecclesiastico concedi alicui precario potest, ita & Clericis singulis concessum est de fructibus beneficiorum suorum quosvis inire contractus, tam nominatos, quam innominatos. Vbi primo loco occurrit commodatum, quod cum Precariis multum convenit; cum & Commodatum ad preces alterius & recipientis gratiâ regulariter fiat, *§. Item si cui Insistit. Quibus modis re contrahitur obligatio. 1.* Et sicut Precarium dicitur sumi quandoque pro ipsa re precario data, ita

ta, interdum verò pro contractu, quo aliquid precario datur: ita etiam ista vocabula Commodatum, Depositum, Mutuum, Pignus subinde accipiuntur pro ipsa re commodata (quasi ad commodum utentis data, *Glos. in e. unico in Vi commodatum hoc tit.*, vel quasi cum modo & præscripto sine data) deposita, mutua, pignori data; interdum verò pro ipso contractu commodati, depositi, mutui, pignoris.

2. Et in hac posteriori acceptione Commodatum est contractus nominatus, quo res aliqua gratuito alicui utenda conceditur ad tempus, hanc, ac modum certum, ea lege, ut eadem res specie reddatur, *d. §. si cui, l. 1. §. item si cui, D. de obligat. & action.* Atque is quidem, qui sic rem suam alteri ad utendum concedit, dicitur Commodator seu Commodans; qui verò accipit, Commodatarius.

Per particulam *gratuito*, excluditur locatio, qua quidem res utenda datur, sed mercede constituta. Per particulam *utenda*, excluditur Pignus & Depositum; & similiter contractus innominati, quia in his contractibus non datur res ad utendum. Per particulam, *ad tempus sine ac modum certum*. Excluditur Precarium, ut constat ex ante dictis. Et quia commodatum datur ad certum usum, ideo res commodata, antequam usus expletus sit, repeti non potest, quia commodatarius jure beneficii, non decipi oportet, *e. unico in fine hoc tit.*, *ex l. in commodato §. si cui in fine D. eod.* ubi Paulus l. c. ait, commodatum quidem ab initio, id est antequam contractum sit, esse voluntatis, id est pendere ex libero arbitrio commodatoris, sed contractum esse necessitatis, quia scilicet repeti res commodata, nisi expleto usu, non possit. Præterea quia res commodatur ad certum usum, ideo si quis re altere utatur, quam commodata sit, tenetur non tantum commodati, sed etiam furti, *l. si us certo §. quinimo D. Commodati.*

Postremis verbis, *ea lege &c.* excluditur Mutuum, in quo non eadem res, sed alia ejusdem generis & qualitatis redditur. A quo distinguitur in super commodatum, quod in mutuo transferatur rei dominium; in commodato vero nec rei dominium seu proprietas, nec etiam possessio, *l. Res commodata §. D. eod.* sed tantum usus conceditur. Ideoque si res commodata casu fortuito, sine culpa commodatarii perierit, non commodatario, sed commodanti perit, quia res

perit suo domino, *l. Pignus Cod. De pignorat. act.* & debitor speciei interitu ejusdem liberatur.

3. Cum autem commodatum commodatarii tantum gratia contrahi solent, ideo etiam regulariter commodatarius tenetur de dolo, de lata, levi, & levissima culpa, *d. l. Si ut certo §. nunc videndum*. In qua hæc regula traditur, ut si contractus in eatur solius dantis gratia & commodo, ut fit in deposito, tum præstetur dolus & lata culpa tantum; exceptis quibusdam contrañibus, nempe mandati, tutelæ, negotiorum gestorum, ob specialem in his rationem si verò solum gratia accipientis, prout regulariter fit in commodato, tum præstetur & dolus & culpa omnis lata, levis & levissima; exceptio precario, in quo, quia ad libitum concedentis, vocari potest, non nisi dolus & lata culpa præstatur, ut sic rem precario accipiens, gravatus in uno, releverit in alio: si denique gratia utriusque, uti in pignore, præstetur dolus, item culpa lata & levis, non etiam levissima. Hinc etiam in commodato præstabitur dolus & lata culpa tantum, si detur gratia solius commodantis, *l. g.* ad excipiendos ejus amicos. Casus vero fortuitus ex natura contractus regulariter non præstatur nisi æstimatio rei in contractum venerit, vel conventio aut culpa vel mora aliqua præcesserit, *d. l. Si us certo §. nunc videndum, l. Contractus 2. §. D. De R. l. c. unico h. t.*

4. Ex commodato dux oriuntur actiones civiles, una directa, altera contraria, quasi ex opposito respiciens directam. Directa datur commodatori, vel ejus hæredi, ad versus commodatarium, & ejus hæredem, *l. in commodato §. si ex hoc factio D. hoc tit.* ad rem commodatam, finito usu, integram salvam, & cum accessoriis, omni que utilitate, si qua contigerit, repetendam, Contraria datur commodatario, & ejus hæredi, contra commodatorem, vel ejus hæredem, ad id, quod sua interest si res commodata ante usum expletum auferatur, aut non permittatur commodatarius ea uti ad eum usum, ad quem commodata fuit: item ad consequendum damnum, si quod vitio rei commodatæ, celato à commodatore, illatum fuerit, & simul ad repetendos sumptus, in rem commodatam factos: exceptis tamen cibariis, & modicis impendiis, quæ naturali ratione ad eum, qui re utitur, pertinet, *Vid. Welfenb. D. eod. tit.*

TITULUS XVI.

De Deposito.

1. Depositi unde dicatur, & quid significet.
2. Definitio.
3. Depositarius teneri de dolo regulariter.
4. Actiones depositi directa & contraria.

Precarium & Commodatum diximus esse contractus, qui sunt gratia recipientis sequitur Depositi, quod sit gratia concedentis.

Depositi, inquit Juriscons. in lib. 1. D. hoc in est, quod custodiendum alicui datum est. Dicitur ex eo, quod ponitur; prepositio enim arguit Depositi, ut ostendat totum fidei ejus esse commissum, quod ad custodiam rei pertinet. Sed ibi sumit Junse. Depositi pro ipsa re deposita, hic autem illud sumitur pro contractu.

2. Depositi igitur est contractus, reinitus, quo aliquid alicui custodiendum datur. Traditur, nulla mercede data aut promissa. Ideoque cum in deposito res alicui tantum ad custodiam datur, si depositarius ea utatur, actione & depositi & furti tenebitur; nisi pactus sit cum deponente, ut uti possit, l. Si factum 33. D. Depositi: & deponens rem poterit eam repetere a depositario, quancumque habuerit: adeo ut exceptioni compensationis adversus deponentem aut deductioni locus non sit, l. ult. C. De compensat. c. 2. hoc est, ne contractus, qui ex bona fide nititur, ad perfidiam referatur, d. c. 2. §. sane. Et propterea non obstat, quod regulariter secus obrineat in aliis contractibus, l. 2. §. 3. D. de compensat.

3. Cum autem depositum regulariter contrahatur gratia solius deponentis, ideo depositarius tenetur prestare dolum, l. Contractus 23. D. de regulis Juris: etiam si pactus esset, de dolo teneatur, quia eiusmodi pactum contractum est & bonae fidei, in omnibus contractibus requiritur, d. l. Contractus, & bonis moribus, l. 1. §. si convenit D. hoc est. Absente vero bona fides tunc praesumitur, si v. g. rebus tuis salvis depositas res amiseris, d. cap. 2. Potest tamen dolo praetentus, etiam admissus, pacto remitti ab eo,

cujus interest, quia hic periculum non est, ne depositarius invitetur ad peccandum in rem depositam, ut in priori casu.

Tenetur etiam de lata culpa, quae est, non intelligere, quod omnes intelligunt, l. Lata culpa 223. D. de verborum signif. Ut si aperto ostio, ubi res est deposita, domum deserat, quia, ut Paulus J. C. ait in l. Magna negligentia 26. D. de verb. signif. magna negligentia culpa est, magna culpa dolo est. Non quod lata culpa sit verus dolo, sed quia in Jure comparatur dolo, l. 1. versic. sed et si D. Si mensur & c.

4. De culpa levi ac levissima depositarius non tenetur, quia depositum regulariter gratia deponentis, non depositarii, contrahitur, d. l. Contractus D. De R. I. Dico, regulariter, quia certis casibus etiam de levissima vel levi culpa tenetur, contra depositi naturam. Nam primum si aliquid mercedis sibi dari pro custodia pactus sit, aut receperit quid, tenetur de levi culpa, d. c. 2. h. s. l. Si sit certo §. 2. unde videndum D. Commodati, quia tam non deponentis tantum, sed & depositarii gratia contrahitur, de levissima tamen culpa non tenetur. Secundum, si se ultrò deposito obtulerit, d. c. 2. l. 1. §. si sit D. eod. Tertium, si convenerit inter deponentem & depositarium, ut hic de levi ac levissima culpa teneatur, quia pacta dant legem contractibus. Quartum, si sit in mora restituendi depositum, licet fortuito casu res perierit, d. c. 2. Alias casum fortuitum nunquam praestat depositarius, nisi id convenerit, d. c. 2. §. d. l. 1. §. si convenit, D. eod.

De deposito apud Clericum, si forte dolo aut culpa ejus perierit res, vel deterior reddita fuerit, non tenetur Ecclesia cui Clericus depositarius servit, sed ipse Clericus: sicut nec de mutuo, quod Clerico datum fuerit, nisi quatenus probatur in Ecclesiae utilitatem versum, c. 1. hoc est parvulus, in f. De fidejussorib. ne hoc casu Ecclesia locupletior fiat cum alterius injuria, l. Nam hoc natura D. De condit. indeb. Alias delictum personae non debet redundare in damnum Ecclesiae c. C. venerabilis §. licet autem sup. De except. arg. c. 1. & ibi Glos. in v. facturam de prescrip. c. Si Episcopum xvi. qu. 6.

5. Ex deposito duae similiter oriuntur actiones, directa & contraria. Directa est, quae datur depositori, vel ejus haeredi, adversus depositarium, vel ejus haeredem, ad repetendam rem de-

positam.